

5. Скрипка М.І. (2008). Хоровий колектив: мистецька практична діяльність диригента. Харків: Майдан.

6. Хмельницький академічний муніципальний хор. Взято з <https://choir.km.ua/>. Дата звернення (8.12.2024).

Володимир КОРЧАК,
викладач музично-теоретичних дисциплін,
художній керівник
народної художньої хорової капели
Чортківського гуманітарно-педагогічного
фахового коледжу імені Олександра Барвінського
Чортків, Україна
korchak18@ukr.net

**ДУХОВНА ТВОРЧІСТЬ МИСТЕЦЬКИХ КОЛЕКТИВІВ
ВІДДІЛЕННЯ «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»
ЧОРТКІВСЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ФАХОВОГО
КОЛЕДЖУ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА БАРВІНСЬКОГО**

***Анотація.** Дослідження розвитку духовної музики та її впливу на виховання молоді є пріоритетним напрямком виховання особистості. Особливу увагу приділено діяльності мистецьких колективів Чортківського гуманітарно-педагогічного фахового коледжу імені Олександра Барвінського. Відображено передумови становлення духовно-мистецької творчості народної художньої хорової капели, народного художнього камерного хору «Brevis» та народного художнього вокального ансамблю «Веснянка». Проаналізовано репертуар колективів, що включає твори українських та зарубіжних композиторів духовного спрямування. Розглядається значення духовної музики у формуванні моральних цінностей, а також її вплив на сучасну концертну та освітню практику.*

***Ключові слова:** духовна творчість, мистецькі колективи, хорове мистецтво, Чортківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. О. Барвінського.*

Постановка проблеми. Історичний розвиток музичного мистецтва нерозривно пов'язаний з розвитком духовних категорій суспільства та його релігійної складової. Пошук відповідей на важливі питання духовного світу людини часто був закладений у внутрішній сутності музичного мистецтва, яке покликане облагороджувати людську душу. Музика, як мистецтво божественних звуків на відміну від інших видів мистецтва має безпосередній вплив на емоційну сферу людини та формування в неї вищих почуттів. Серед всього

спектру різноманітних видів музичної творчості духовна творчість посідає особливе місце. Музичні засоби, якими вона збагачена, разом із Божественним Словом творять високий ідеал досконалості та тяготіння людської душі до нематеріального світу благородних помислів та високих почуттів.

Проблематика духовної творчості широко описана у наукових працях М. Юрченка, Д. Болгарського, О. Демченко, О. Самойленко. Науковці розділяють поняття духовної музики і диференціюють його як «церковну музику», «релігійну», «обиходну», «богослужбову», «релігійно-духовну» та «сакральну» (Д. Болгарський, Л. Остапенко). Окремим аспектом дослідження науковців є духовна музика не богослужбового характеру, тобто та, яка не призначена для церковного богослужіння. Сьогодні такі твори становлять великий пласт у сучасному хоровому мистецтві. Також до духовного репертуару варто віднести твори опосередковано духовному змісту з патріотичними та національними мотивами. Регіональний аспект дослідження духовної музики і впровадження її в навчальну та концертну практику потребує більш глибокого дослідження. Дидактичний потенціал духовного репертуару являє собою основу для роботи в хоровому колективі, що успішно реалізується в роботі мистецьких колективів Чортківського гуманітарно-педагогічного фахового коледжу імені Олександра Барвінського.

Виклад основного матеріалу. Серед різноманіття мистецької творчості художніх колективів Чортківського гуманітарно-педагогічного фахового коледжу імені Олександра Барвінського варто відзначити духовний напрямок, який в різних формах і способах вираження завжди був провідним у підборі репертуару для концертних програм. Єдність духовного і мистецького як принцип взаємозв'язку важливих категорій людського буття створює такий синтез, який знаходить своє відображення у різних видах музичної творчості. В будь-якій творчості вже є закладені принципи духовності, які викликають у людини вищі почуття, спрямовані на формування високих моральних ідеалів та життєвих орієнтирів.

В контексті християнського світогляду сформувався цілий пласт музичної творчості, який має особливий відтінок переваги духовного над матеріальним. Серед різноманітних жанрів і форм музичного мистецтва особливо до духовного в релігійному контексті тягочить хорове мистецтво. Історія цієї жанрової групи нерозривно пов'язана з релігією, адже розвиток хорової музики протягом багатьох століть, особливо в ключові епохи розвитку мистецтва, був пов'язаний з монастирями, храмами, великими релігійними центрами та іншими подібними організаціями. Саме в контексті релігійного розуміння духовності створилася ціла низка духовного репертуару від початків обрядовості до сучасних хорових композицій. Саме релігійна обрядовість стала основою для формування і розвитку духовних жанрів хорової музики. Зміни філософських концепцій та мистецьких парадигм в ході історичних перетворень вносили свої корективи в процес становлення цього жанру.

Досліджуючи роль і значення духовної творчості на теренах Чортківщини варто відзначити, що мистецькі колективи ЧГПФК ім. Олександра Барвінського є тим середовищем, де активно впроваджується духовний репертуар. Чудова традиція виконання духовних творів тут розпочинається з часів проголошення Незалежності України. Аналізуючи творчий доробок викладачів та здобувачів

відділення «Музичне мистецтво» не можливо не згадати народний художній камерний хор «Brevis», візитівкою якого було виконання саме духовних творів. Заснований у 2006 році цей хоровий колектив виконав велику кількість духовних хорових композицій як композиторів-класиків так і сучасних творців хорової музики. Специфічні особливості камерного складу цього хорового колективу сприяли створенню особливого гармонійного та піднесеного звучання, яке сприяло виконанню духовних програм у храмах міста Чорткова та поза його межами. Ключовими мистецькими подіями для камерного хору стали концерт хорової музики в Домініканському костелі св. Станіслава м. Чорткова. Хорова імпреза під назвою «Ім'я твоє – любов» об'єднала твори різних композиторів, серед яких духовна музика К. Стеценка, Д. Січинського, М. Вербицького, Р. Твардовського, Л. Дичко. В різні роки репертуар хору поповнювався опрацюваннями та аранжуваннями колядок та щедрівок Г. Гаврилець, І. Бідака, І. Небесного, М. Гобдича [1, с. 142]. Ще однією важливою подією в історії хорового колективу є виконання духовної програми в органному залі м. Самбір Львівської області під час проведення духовної мистецької акції «Тобі, Господи!». В останні роки діяльності цього хорового колективу прозвучали твори К. Стеценка («Світе тихий» та «Хвалить ім'я Господне» з «Всенічної»), а також «Третій зображальний антифон» з «Літургія 1910 року». Цікавими і виразними для публіки стали твори Рубена Толмачова «Богородице Діво», негритянський спірічуелс «Ride the chariot» та твір литовського композитора Вітаутаса Мішкініса «Cantate Domino». Таке різноманіття репертуару показує багатогранність духовної хорової музики і напрямків її популяризації серед слухачів. Підсумком всієї духовної творчості колективу стало виконання Божественної Літургії в Соборі Зарваницької Матері Божої під час освітянської прощі у 2018 році.

Використання духовних творів в навчальній практиці народної художньої хорової капели – важлива сторінка її творчої біографії. Серед різноманітного репертуару цього хорового колективу варто відзначити окремі хорові твори, які сталим чудовим навчальним матеріалом для здобувачів освіти. За більше ніж сорокарічну діяльність хорова капели виконала кращі зразки духовної музики українських композиторів А. Веделя, Д. Бортнянського, М. Березовського, І. Соневицького, А. Гнатишина, а також зарубіжних: В. А. Моцарта, Л. ван Бетховена, А. Вівальді, С. Франка, Дж. Каччіні та інших.

Духовно-мистецька творчість народної художньої хорової капели в останній роки дала чудові плоди. Серед них духовний хоровий твір «Як ласкаво дивиться Марія», який виник як хорове аранжування духовної пісні Галини Капріян – авторки тексту та музики, а також першої виконавиці твору. Виконання твору на відеохостингу YouTube стало настільки популярним, що в середовищі аматорського мистецтва неодноразово переспівувалося різними хоровими колективами та ансамблями. Тому і виникла потреба створити хорове аранжування для мішаного чотириголосого хору. Таким чином художній керівник хорової капели Володимир Корчак створив хорове аранжування твору «Як ласкаво дивиться Марія» для чотириголосого хору та соліста, а концертмейстер Марта Кікіс написала фортепіанний супровід до цього твору. З часу першого виконання хоровий твір став одним із найяскравіших музичних творів у репертуарі хору і був виконаний на різних хорових імпрезах та підсумковій

атестації здобувачів освіти з диригування. У 2024 році були організовані зйомки відеопроєкту біля фігури Богородиці «Переможна» на території Церкви Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці м. Чорткова. Відеопроєкт відбувався з благословення пароха храму, отця Григорія Канака [4].

Серед перспективних планів хорового колективу виконання кантати Андрія Кушніренка «Молюсь за тебе, Україно», який за змістом належить до творів духовно-патріотичного спрямування. Концертна духовна музика є важливим дидактичним матеріалом для роботи над звуковеденням, штрихами, агогікою та іншими засобами хорової звучності. Одним із останніх концертних виступів духовного спрямування став благодійний концерт на підтримку Збройних Сил України, який відбувався з благословення Преосвященного Владики Дмитра Григорака, ЧСВВ – Єпарха Бучацького в Катедральному Соборі свв. верх. апп. Петра і Павла.

Ще одним цікавим духовно-мистецьким проектом, який знайшов своє відображення у відео форматі є духовно-патріотичний твір «Прибігаєм ми під Твою милість» написаних місцевими сучасними авторами: директором ЧГПФК ім. О. Барвінського, кандидатом педагогічних наук, поетом Романом Пахолком та композитором, знаним у краї виконавцем Орестом Слободяном. Ця духовна пісня написана для народного художнього жіночого вокального ансамблю «Веснянка» та солістів у супроводі фортепіано. Цей творчий проєкт після успішної презентації на сцені коледжу знайшов своє відображення у чудовій відео роботі, яка була відзнята у Марійському духовному центрі с. Зарваниця [4]. Партію солістів виконували студенти 4 курсу Крупа Тарас та Максим Чайківський під супровід концертмейстера Світлани Орлик.

Висновки. Загалом духовно-мистецький напрямок творчості колективів Чортківського гуманітарно-педагогічного фахового коледжу імені Олександра Барвінського відображає основні жанри і форми духовної музики. Репертуар колективів містить твори як богослужбового так і не обрядового духовного змісту. Духовна творчість колективів коледжу активно популяризується різноманітними засобами та є частиною концертних програм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Корчак В. А. Ороновська Л. Д. Вокально-хорова підготовка студентів музичного відділення Чортківського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. О. Барвінського (на прикладі камерного хору "Brevis"). Актуальні питання гуманітарних наук. 2015. Вип. 13. С. 139-144.
2. Музична Тернопільщина: Бібліогр. Показчик [уклад. В. Миськів; Вступ. ст. О. Смоляка; Ред. Г. Жовтко]. Тернопіль: Підручники і посібники, 2008, 288 с.
3. Офіційний сайт Чортківського гуманітарно-педагогічного фахового коледжу імені Олександра Барвінського, 2024, URL: https://chpu.te.ua/structure/school_department/viddilennya-muzychne-mystecztvo/ (Дата звернення 27.02.2025)
4. YouTube-канал Чортківського гуманітарно-педагогічного фахового коледжу ім. О. Барвінського, 2024
URL: <https://youtube.com/@-yu6go?si=IgUwdwsAwvp6NlgO> (Дата звернення 27.02.2025)